

Tankesmedjan

- Ett grönt Åland i ett blått Östersjön
- Ett enhetligt varumärke
- Åland som kunskapscentrum
- En ny organisation för Åland

vision

ÅLAND 2017

Medlemmar i Tankesmedjan

Jarl Danielsson,

62 år, Vårdö
Tidigare vd för Rederiaktiebolaget Eckerö, numera aktiv pensionär med uppdrag i nio styrelser i olika branscher.

Patrik Ekblom,

40 år, Jomala
vd för Maridea Reklambyrå. Utbildning inom marknadsföring och reklam, arbetade tidigare i reklambranschen i Oslo.

Anders Eriksson,

49 år, Jomala
jordbrukare på släktgården i Jomala och politiker inom Ålands framtid. Kom in i lagtinget 1987, har även suttit i landskapsregeringen och i ett flertal styrelser.

Camilla Gunell,

39 år, Mariehamn
Ordförande för Ålands Socialdemokrater, medlem av lagtinget och stadsfullmäktige. Tidigare utbildnings- och kulturminister. (Var föräldraledig 2008 och ersattes då i Tankesmedjan av partikollegan Carina Aaltonen.)

Eva-Jo Hancock,

43 år, Eckerö
Designer, marknadsförare och inredare. Driver en egen reklambyrå och fördelar sin tid mellan uppdrag på Åland, i Stockholm och Helsingfors.

Carin Holmqvist,

50 år, Hammarland
vd för Ålands Investerings Ab, sitter i många företagsstyrelser. Var tidigare näringschef vid Ålands landskapsregering och rektor vid Ålands naturbruksskola.

Olof Hägerstrand,

27 år, bortaalänning i Stockholm
Utbildad civilingenjör som driver det egna mobiltjänsteföretaget Quedro med huvudkontor i Mariehamn och försäljningskontor i Stockholm och Oslo.

Gyrid Högman,

61 år, Jomala, fil mag
Rektor vid Ålands lyceum. Var tidigare lärare vid olika skolor i historia och svenska. Har även forskat i kvinnohistoria och skrivit Den åländska kvinnans historia.

Linnéa Johansson,

44 år, Mariehamn
avdelningschef för näringsavdelningen vid Ålands landskapsregering.

Ellinore Kullenberg,

54 år, Eckerö
Äger och driver ett hotell i Eckerö. Bodde tidigare i Sverige och arbetade bland annat som konsult inom företagsutveckling.

Tankesmedjan har gått i mål - nu börjar själva resan!

Tankesmedjan har gått i mål.

Från och med våren 2007 har åtta heldagsmöten hållits. Personer med bred kunskap och kompetens inom olika områden har samlats till intensiva och kreativa överläggningar om framtiden för Åland.

Nu finns ett testamente, ett dokument med Tankesmedjans visioner för Åland 2017. Det är uppdelat i åtta områden – Östersjön och vattenmiljön, förnyelsebar energi, entreprenörskap, varumärket Åland, kunskapssamhället Åland, styrmodeller för Åland, kapitalförsörjning och slutligen boende, hälsa och livskvalitet.

Alla är inte överens om allting och Tankesmedjan har inte heller eftersträvat full enighet kring de visioner som nu läggs fram. Vi tillåter att det spretar, vi anser att utvecklingen gynnas av det dynamiska och kreativa klimat som uppstår när olika åsikter bryts mot varandra, diskuteras och debatteras – både i och utanför Tankesmedjan.

Inga detaljer

Tankesmedjan presenterar inga detaljprogram om hur olika visioner ska förverkligas i praktiken. Detta har heller inte varit avsikten. I en tankesmedja ska man i stället lyfta blicken från de dagsaktuella frågorna och våga ta ut svängarna utan att direkt fastna i konkreta problem som hämmar de visionära tankegångarna. Vem äger marken där man vill bygga vindkraft? Vem ska bygga och betala bostäder för tusentals studerande?

Visst ska sådana frågor lösas den dag det blir aktuellt. Men om vi inte ens vågar flyga högt i tankarna kommer vi inte heller långt i våra handlingar. Det blir nämligen lättare att hitta vägen om vi vet målet. Det är betydligt svårare tvärtom – att hitta en väg om man inte vet vart man ska gå.

Bred representation

Tankesmedjan tillsattes av Ålands landskapsregering och en styrgrupp utsåg medlemmar. De valdes enligt kriterier som ålder, kön, boningsort, branschkunskap och erfarenhet. Grundtanken var att gruppen skulle representera ett tvärsnitt av Åland. Också bortaalänningar kom att ingå i gruppen. Alla politiska partier har varit representerade liksom både det privata näringslivet och den offentliga sektorn.

Alla ställde upp mot kost och eventuell logi men utan övrig ersättning. De är värda ett stort tack för sitt engagemang!

Alla med!

Vi hoppas nu att debatten om vårt framtida Åland fortsätter – runt kaffeborden hemma och på arbetsplatserna, inom företag och organisationer och givetvis i de politiska kretsarna. Det är viktigt att alla engagerar sig, det gäller allas vårt Åland!

Allmänheten kan sätta press på politikerna och politikerna kan formulera sina partiprogram med handlingar som stämmer överens med visionerna. Det är också viktigt med samverkan mellan näringslivet och politiken för att vi ska nå våra långsiktiga mål.

Det är inte långt till 2017. Låt arbetet börja redan i dag!

Redaktionsrådet

Jörgen Strand, Linnea Johansson, Danne Sundman, Katrin Sjögren och Eva-Jo Hancock

Vad tycker du? Reagera och agera!

Tankesmedjans medlemmar har sagt sitt om hur de vill se Åland 2017.

I den här tidningen kan du ta del av deras åsikter. Nu kan du vara med och forma utvecklingen.

Läs, tänk efter, reagera och agera!

Vad tycker du? Håller du med?

Är något riktigt bra, är någonting helt galet?

Hör av dig och säg din åsikt, vårt debattforum är öppet till första maj. Vår mejladress är

info@tankesmedjan.ax

En mångfald erfarenheter har sammanfogats i vår smedja

Under de senaste tio åren har vi sett olika tankesmedjor födas runt omkring oss i Norden. Åland Vision 2017 skiljer sig på en avgörande punkt ifrån flertalet andra smedjor.

I stället för att driva utvecklingen inom ett politiskt parti eller en rörelse har Vision 2017 arbetat med att sammanfoga en mångfald erfarenheter och politiska ståndpunkter i det åländska samhället. Den röda tråden i tankesmedjans verksamhet, som sträckt sig över två år, har varit den strukturerade dialogen kring det framtida Åland.

Även extern kompetens

Redan när tankesmedjan träffades till sitt första längre möte under sensommaren 2007 gjordes en inventering av vilka teman som medlemmarna ansåg som de mest angelägna att arbeta vidare med. Under drygt två år har sedan dessa teman behandlats under systematiska former.

Den centrala resursen i denna process har givetvis varit medlemmarnas egna kompetenser och erfarenheter. Samtidigt har det ibland varit viktigt att tillföra smedjan extern spetskompetens. Av denna anledning har experter och företagare från en rad olika branscher deltagit med föredragningar och praktiska "cases". Ett varmt tack till alla som generöst delat med sig av sina kunskaper.

Omfattande material

De teman som tankesmedjan behandlat under sina heldagsmöten (oftast heldygnsmöten) finns återgivna i denna tidning. Givetvis har det inte varit möjligt att ta med alla aspekter av de teman som diskuterats. En tidning måste med nödvändighet bli ett koncentrat.

Alla möten har dock dokumenterats vilket innebär att det, totalt sett, finns ett omfattande material att tillgå när berörda parter inom och utom det politiska systemet skall påbörja arbetet med att genomföra visionerna.

Lyckad kombination

Att leda en komplex process av det slag som tanksmedjan representerar är givetvis en utmaning. Engagemang, öppenhet och vilja är nödvändiga ingredienser för att uppnå resultat.

Det som dock slagit mig, under processens gång, är medlemmarnas förmåga att "lyfta sig ovanför sig själv" och att bejaka helheten – det åländska samhället – snarare än de mer omedelbara intressena. Detta är ingalunda lätt – att samtidigt framhäva egna ståndpunkter och ta till sig andras är en process som kräver sin man/kvinna.

På det sättet har tankesmedjan varit en lyckad kombination av, inte bara kompetenser och erfarenheter, utan också av personer.

Tack för en ytterst intressant och givande visioneringsresa!

Agneta Karlsson

Processledare för tankesmedjan Vision 2017

Direktör för AICIS

Magnus Lundberg,
53 år, bortaålämning i Uppsala
vd för Phadiakoncernen, har även ett flertal styrelseuppdrag för företag i läkemedelsindustrin. Har även varit divisionchef för Chiron Therapeutics och Chiron Vaccines i Kalifornien.

Jan-Erik Mattsson,
60 år, Eckerö
Centerpolitiker och näringsminister i Ålands landskapsregering. Kom in i lagtinget första gången 1995. Arbetade tidigare som elektriker och turismföretagare.

Johan Mörn,
39 år, Saltvik
Utbildad skogsbruksingenjör. Arbetar som anläggningsvärd vid Silverskär och fiskare. Har hela tiden olika projekt på gång.

Roger Nordlund,
52 år, Mariehamn
Centerpolitiker och talman i Ålands lagting. Var tidigare lantråd i många år. Innan han blev politiker på heltid arbetade han bland annat som regi-onchef vid Viking Line.

Madeleine Nordström,
26 år, bortaålämning i Stockholm
Ekonomiexamen och beteendevetare. Arbetar som managementkonsult hos IC Quality Ab och utvecklar både medarbetar- och kundrelationer inom privat och offentlig sektor.

Lars Porko,
63 år, Mariehamn
Tidigare vd för Ålands penningautomatförening, Paf, där han började 1974. Under 1980-talet satt han fyra år i Ålands landskapsregering.

Katrin Sjögren,
44 år, Mariehamn
Liberal politiker och ledamot i Ålands landskapsregering. Kom in i Ålands lagting 2003 och i stadsfullmäktige 1999. Utbildad sjuksköterska med intensivvård som specialitet.

Jörgen Strand,
47 år, Jomala
Politiker på heltid inom Frisinnad samverkan. Kom in i lagtinget 1999, har även varit vice lantråd, finans- och näringsminister i Ålands landskapsregering 2004-2007. Även aktiv i kommunalpolitiken i Jomala.

Danne Sundman,
36 år, Lemland
Entreprenör och politiker inom Obunden Samling. Sitter sedan 1999 i lagtinget och är vice ordförande i kommunstyrelsen i Lemland. Har även suttit i landskapsregeringen

Edgar Vickström,
48 år, Jomala
vice vd vid Ålandsbanken och medlem i bankens ledningsgrupp. Har även ett flertal styrelseuppdrag, är bland annat ordförande för Ålands handelskammare.

// För mig som är stolt över självstyrelsen är det lätt att hylla den. //

Varför är miljön ett hot för Åland?

Ålands unika skärgårdsnatur är en ovärderlig tillgång. Åland ligger mitt emellan norra Europas rikligt befolkade huvudstadsregioner med gynnsamma framtidsutsikter och enorma marknader.

Det kunde vara ett guldläge. Om det inte var så att vi skvalpar runt i ett miljömässigt livshotat innanhav. Hur snabbt går en avfolkning av öarna när vi blir sjuka av vattnet? Vad göra när våra egna miljöinsatser knappt blir synliga i helheten? Hur vänder vi ett hot till en möjlighet?

Vi tar täten.

Ålands specialitet – att vända skenbara nackdelar till gyllene möjligheter

Varför är arbetskraftbrist, en åldrande befolkning och närings-, jordförvärvs- och hembygdsrätt bra för Åland? En stor del av förklaringen är att motsatsen är sämre. Utan lediga arbeten finns det ingen samhällsekonomiskt hållbar drivkraft för människor att flytta (hem) till Åland. Ju fler lediga jobb i många olika branscher det finns på Åland, desto mer komplett blir samhällsbygget och den långvariga mycket goda inflyttningen har bättre förutsättningar att ge en varaktig befolkningsökning. Människors vilja och förmåga att klara sin försörjning själv är välfärdens byggsten nummer ett.

Spännande dynamik

Med en fortsatt lika bra befolkningsökning är vi 30.000 om tio år. En ökningstakt som är långsiktigt hållbar, såväl miljömässigt som ekonomiskt och socialt. En positiv spiral av inflyttning gör att Åland har en spännande dynamik. Flyttningsrörelsen är stor på Åland. Människor flyttar till och från Åland och mellan olika kommuner.

Till detta kommer att många hundratusen (!) personer besöker Åland under ett år. Det gör att underlaget för restauranger, butiker, sporthandels- och kulturevenemang är mångfalt större än den bosatta befolkningen. Ytterligare ett bidrag är alla unga som väljer Åland som studieort. Sammantaget gör det Åland mer spännande – framförallt för oss som bor här hela tiden!

Karaktäristiskt för den åländska ekonomin är betydelsen av export och att viktiga marknader för åländska företag ligger i våra grannregioner. Fler företag har växt ifrån Åland, en liten hemmamarknad kompenseras av internationell verksamhet, det går bra att arbeta och bo på Åland och tjäna pengarna i världen.

Medellivslängden ökar

Åland har kanske Europas äldsta befolkning, och högsta välbärande, och

äldre kommer vi att bli. Om 20 år borde varje arbetsför ålänning försörja förutom sig själv även en åldring eller ett barn. Under 1900-talet har medellivslängden ökat med 25 år. Är det någon som vill att vi sänker livslängden? Nej, knappast. Den motsatta situationen med en ung befolkning finner man vanligen i de allra fattigaste länderna.

I diskussionen om den sneda åldersstrukturen och den växande försörjningsbördan är det lätt att glömma bort att det bara finns ett problem, av finansieringskaraktär, och det problemet ägs av den offentliga sektorn. Med nuvarande tjänsteutbud och finansieringsupplägg kommer den offentliga ekonomin inte i balans med en allt större del av befolkningen utanför arbetskraften. Den svenska ekonomen Gunnar Wetterberg har sagt att vi har använt den förlängda livstiden till att "förlänga livets alla faser – barndomen, ungdomen, ålderdomen – men inte arbetstiden."

Drivkraft till nytänkande

Men ekonomiska påfrestningar och obalanser är i sig drivkrafter till nytänkande och omstöpning av traditionell fördelning av uppgifter och former för finansiering. Här har Åland en nisch före alla andra att utveckla nya modeller för att tillhandahålla välfärdstjänster och stimulera ett ökat arbetsutbud! Det finns bara möjligheter!

Det är skäl att samtidigt påminna om att arbetskraftsinvandring inte är en av lösningarna på detta. Så länge inflyttare "bara" är lika produktiva som oss andra och nyttjar service i samma utsträckning (som i jämlikhetens namn förstås är skäligt!) är inflyttning ett nollsummespel i det avseendet.

Självstyrelsens fäder och mödrar - kunde de ana vidden av sina snillrika konstruktioner närings-, jordförvärvs- och hembygdsrätt som kombinerar en befolknings drivkraft

att sköta sig själv och ordna om sitt leverne, värnar betydelsen av rötter och ansvar och skapar den perfekta grogrunden för en kombination av en växande och driftig befolkning men också en motvikt till ansiktslöst lättflyende kapital?

I en global värld med perfekt information och fungerande fria marknader kan regleringar innebära hinder och effektivitetsförluster. Men det som fungerar bra globalt kan ha helt motsatt effekt i det lilla regionala perspektivet till exempel för Åland. Om det spelar någon roll att det finns permanent bosättning på Åland. Då har självstyrelseinstrumenten stor betydelse.

Gynnar oss som bor här

Det är viktigt med en koppling och kontinuitet mellan företag och det samhälle de verkar i. Människor mår bra av tillhörighet av det slag hembygdsrätten erbjuder "vi som bor här har rätt att...", "det här gäller oss...". Den som flyttar från hembygden väljer något annat men är välkommen tillbaks med alla rättigheter. Den som flyttar till Åland blir bosättare. Lika för alla.

Närings- och jordförvärvsrätten är lokala nyttor, de gynnar bara oss som bor och verkar på Åland. Ett slopande av dessa bo-rättigheter är kanske bra för företagsledaren i Asien eller stugägaren i Lappland – men är det bättre för oss som bor på Åland? För att vara en utslängd stenhög i norra Östersjön utan andra råvaror än mänsklig förmåga och milslånga stränder har det visat sig att självstyrelsen har tjänat ålänningarna väl – och det kommer den att fortsätta göra. En bra grund att bygga vidare på.

Linnéa Johansson

avdelningschef för näringsavdelningen vid Ålands landskapsregering

Attraktiv utbildning på hög nivå lockar studerande och forskare

Placera Åland på den internationella utbildningskartan. Skapa attraktiva utbildningsprogram, till exempel kring sjöfarten. Med hög utbildning följer forskning som i sin tur kan leda till att företag lockas till Åland för att testa nya forskningsrön i praktiken.

” Det gäller att hitta goda krafter i tid och odla dem på bästa sätt. Annars ger de sina resurser åt någon annan. ”

I dag märks det inte att Åland är en studieort och vi exporterar värdefull hjärntröst till framför allt Sverige via Ålands lyceum.

- Det finns ett stort behov av utbildning runt om i världen och Åland har utrymme att importera studerande, något som gynnar oss på olika sätt. Vi får ett inflöde av nya idéer och ny kunskap och flera av dem som studerat här kanske bosätter sig här efter utbildningen, säger Camilla Gunell.

Ska automatiskt tänka på Åland
Carin Holmqvist är inne på samma linje. Högskolan på Åland har i dag cirka 400 studerande. Tänk om den hade 4.000 som på olika sätt bidrog till en högre aktivitet i samhället!

- Med en hög ambition för utbildningen kan Åland skaffa sig en stark position på utbildningskartan, även internationellt sett. Vi kunde satsa ordentligt på sjöfartsutbildningen där vi i dag har goda embryon. Utbildningen ska vara så bra och bli så känd att den ungdom i Europa och kanske även ännu längre bort som tänker sig en utbildning inom sjöfarten automatiskt ska tänka på Åland.

Sjöfart handlar inte bara om den branschkunskap som behövs till sjöss. Även andra naturliga områden kan kopplas till utbildningspaketet som ekonomi, logistik, sjörätt och miljöteknik.

- Varför kunde inte ett nordiskt sjöfartsuniversitet ligga på Åland, frågar sig Carin Holmqvist.

Sedan rullar hjulet vidare. Bra utbildning med högklassiga lärare lockar till sig ambitiösa forskare och bra forskning kan i sin tur locka till sig företagare som vill kommersialisera

intressanta forskningsresultat. Det i sin tur kan leda till nya jobb och nya produkter som kan säljas globalt.

Satsa några miljoner per år!

Lars Porko föreslår att landskapsregeringen under de närmaste fem åren satsar några miljoner euro per år på bland annat stipendier, doktorandprojekt, nya modeller för språk- och annan utbildning och forskarprofessorer.

Madeleine Nordström säger att åländska företag – om man verkligen vill locka tillbaka ålänningar som studerat och kanske också hunnit bosätta sig utomlands – måste bli mer aktiva och visa upp sig, inte bara på gymnasialstadiet på hemmaplan utan även vid utvalda högskolor utanför

Åland.

- Jag ser vad jag får hem i brevlådan av svenska företag och jag har sett hur de marknadsför sig på högskolor och universitet. Men de åländska företagen syns ingenstans, åtminstone inte i Sverige. De är med andra ord inte ens ett alternativ att välja bort eftersom de inte är med på arenan, säger hon.

- Om de åländska företagen är intresserade av den kunskap och kompetens som åländska studerande skaffat sig borde de blir mycket mer aktiva och synas mer. Det handlar förstås inte enbart om att rekrytera ålänningar, det kan ju även finnas andra som är intresserade av att bosätta sig på Åland.

Madeleine Nordström

Gyrid Högman

Carin Holmqvist

Ett nav i Östersjöns utveckling

Gyrid Högman, rektor vid Ålands lyceum

”Åland är litet och har en fåtalig befolkning och vi kan aldrig konkurrera med sådant som kräver massiva insatser. Däremot ska vi med kunskap, kreativitet och entreprenörskap skapa idéer och företag som kan verka lokalt men ha en global marknad. Vi måste lära oss att se vår litenhet för att hävda vår storhet.

Högskolan på Åland ska bli motorn i utvecklingen och bilda ett nätverk med andra högskolor och universitet och med näringslivet och på det sättet skapa ett kraftcentrum med inflöde av kunskap och utflöde av idéer.

Vi kan satsa på ämnesområden med koppling till Åland som vattenmiljö och sjöfart och

blir ett nav i Östersjöns utveckling.

Jag efterlyser också ett mer aktivt och uppsökande mentorskap från näringslivet och samhället, att företag visar upp sig mer för gymnasieungdomar och ser dem som presumtiva anställda/entreprenörer/intraprenörer.”

// Det finns ingen framtid där vi slutar köra bil helt och hållet men vi måste göra det på ett annat sätt. //

Stora vindkraftsparker försörjer hela Åland - och vi kan även exportera energi

Åland blir självförsörjande på vindkraft och kan till och med exportera energi. Åland blir ett testområde för elbilar och förbjuder nya bensinbilar från och med 2017. Minst ett åländskt fartyg drivs med vätgas 2017. Det är några av visionerna för ett grönt Åland i ett blått Östersjön.

Det var motvind i början, säger Danne Sundman, men nu har det svängt. Vindkraften har kommit för att stanna och för att utvecklas. Åland ligger bäst till på Finlands vindatlas och har med andra ord potential för mer vindkraft än vi har i dag.

En östkabel behövs

Danne Sundman liksom Katrin Sjögren, Camilla Gunell och Jarl Danielsson talar för att Åland ska bli helt självförsörjande på vindkraft och mer än det. Åland kan även exportera vindenergi förutsatt att man drar en 100 megawatts kabel österut genom skärgården. Där nämns Sottunga och Kumlinge som lämpliga platser för större vindkraftsparker med 30-50 snurror.

- Vindkraften ska så långt det är möjligt vara folkägd för att skapa ett brett engagemang, säger Danne Sundman.

Katrin Sjögren talar också för att Åland ska satsa på biogas, ÅCA:s satsning på en biogasanläggning där restprodukter som vassel, processavloppsvatten och kärnmjolk omvandlas till energi är ett första steg i den

utvecklingen. I nästa skede kan det handla om matavfall.

Jarl Danielsson vill se en utveckling av så kallade vertikala vindkraftverk, det vill säga modeller utan rotorblad som är smala och som därmed är lättare att placera i omgivningen. De kräver inte lika mycket plats.

- Privatpersoner kan ha ett eget verk på gården för den egna energiförsörjningen och även för eventuell försäljning, säger Danielsson.

Elbilar testas på Åland

Dagens bensindrivna biltrafik är en miljöbov och därför ska Åland satsa på elbilar som så långt det är möjligt drivs av grön el.

- Det finns ingen framtid där vi slutar köra bil helt och hållet men vi måste göra det på ett annat sätt, säger Danne Sundman.

Åland är perfekt som ett testområde för elbilar och det gäller att "snabbt som tusan" etablera ett samarbete med en elbilsleverantör som vill testa marknaden. Åland är perfekt som testområde - allt är avgränsat och lätt mätbart - och testerna kan göras i samråd med Ålands statistik-

och utredningsbyrå och Högskolan på Åland.

- Sedan måste vi sätta en gräns då vi förbjuder nya bensinbilar, till exempel från 1 januari 2017, säger Danne Sundman.

Lager för vätgas i skärgården

Också sjöfarten står inför stora utmaningar - vilken eller vilka energikällor ska man satsa på i framtiden? Priset på fossila bränslen kan skjuta i höjden och tillgången är inte oändlig. Dessutom ställs skärpta krav på utsläppen redan från 2016.

Danne Sundman vill se ett projekt där man testar vätgas som drivmedel på ett fartyg. Bakom projektet kunde lokala krafter stå som rederierna, Högskolan på Åland och Ålands teknologocentrum. För finansieringen söks EU-medel.

Visionen är klar. 2017 har vi ett fartyg som går på vätgas och Sundman fortsätter:

- Vindkraften i skärgården kan användas för att producera vätgas som sedan lagras i tankar. När fartygen passerar lagret passar de på att tanka ny energi!

Camilla Gunell

Jarl Danielsson

Ett friskt Östersjön är förutsättningen för ett välmående Åland. Därför ska Åland bli utsläppsneutralt vad gäller kväve och fosfor. De mängder som fortfarande släpps ut tas upp ur havet igen, till exempel via musselodlingar. Därför ska allt jordbruk drivas ekologiskt och Åland ska ha ett aktivt och engagerat ekocentrum med kurser och rådgivning på programmet.

Det är alltid nära till havet på Åland och havet är en central livsnerv för alla ålänningar. Katrin Sjögren drar frågan till sin spets:

- Vad är det för vits att bo på Åland om vi inte kan nyttja havet som vi alltid gjort – för sjöfart, fiske och rekreation?

Hon tillägger, lite provocerande:

- Om dagens ekosystem kollapsar blir ålänningarna miljöflyktingar.

Att skapa "ett grönt Åland i ett blått Östersjön" blev därför tidigt det bärande temat för Tankesmedjan Vision 2017.

- En vision är att vi inte ska behöva ha en miljösvarig minister i vår landskapsregering. Miljöaspekterna ska i stället vara självklara och integrerade inom alla områden, säger hon.

Åland ska inte enbart agera ensamt i kampen för ett renare innanhav – samarbete behövs på olika plan, både inom Norden och EU.

Musselodling - renande business? Ett mål är att Åland blir utsläppsneutralt vad gäller kväve och fosfor. Det handlar helt enkelt om att ta upp lika

mycket, eller helst ännu mer, kväve och fosfor än vi släpper ut totalt genom alla våra olika verksamheter.

- Vi ska förstås sträva till att minska våra utsläpp genom strängare krav och genom olika åtgärder. Det har tagits en del steg på den vägen redan, vi har till exempel byggt ut avloppsnätet på Åland, säger Katrin Sjögren.

Musselodling har inletts på försök och kan utvecklas. Blåmusslor är effektiva reningsverk som filtrerar vattnet från kväve och fosfor och i förlängningen kan man skapa "business" kring musslorna. De kan bli höns- och fiskfoder och även användas som gödsel.

Ekologiskt på alla åkrar

Camilla Gunells vision för 2017 är att allt jordbruk på Åland drivas ekologiskt.

Hon vill starta ett ekologiskt centrum, eko.ax, som följer med utvecklingen, ordnar kurser och ger rådgivning. Kort sagt - som stärker företagsamheten inom den ekologiska sektorn.

Danne Sundman vill komma ifrån

dagens ställningskrig där alla skyller på varandra.

- Vi kan inte sluta med jord- och skogsbruk och fiskodlingen är en otroligt viktig näring ur åländsk synvinkel. Den måste få fortsätta och till och med öka. Fisk är också nyttig föda för oss människor. Men vi måste hitta andra sätt som är mindre belastande för miljön eller åtgärder som kompenserar utsläppen.

Hit hör ovannämnda musselodling men också anläggande av våtmarker.

Om Åland lyckas blir den gröna ön i Östersjön – inte bara till namnet utan även till innehållet – kan det få många positiva ringeffekter. Åland kan till exempel bli en bas och en fruktbar miljö för företag som utvecklar miljöteknik.

Alla med på tåget!

Danne Sundman efterlyser ett brett engagemang bland alla ålänningar.

- Alla måste delta om vi ska få till en förändring. Allmänheten har en viktig roll som opinionsbildare, väljarna måste visa vad de vill för att politikerna ska våga fatta de beslut som behövs.

” Vad är det för vits att bo på Åland om vi inte kan nyttja havet som vi alltid gjort ”

Danne Sundman

Katrin Sjögren

Förslag att börja med!

En nationalekonom skriver en rapport om övergödningen av Östersjön. I rapporten summeras den kunskap som finns i ämnet och den belyser de samhällsekonomiska konsekvenserna som följer om man inte vidtar åtgärder för att stoppa miljöförstörelsen.

Ett mobilt institut bildas. Institutet bedriver lobbying i Bryssel för att öka reningsinsatserna i Östersjön och för att införa strängare utsläppsbegränsningar.

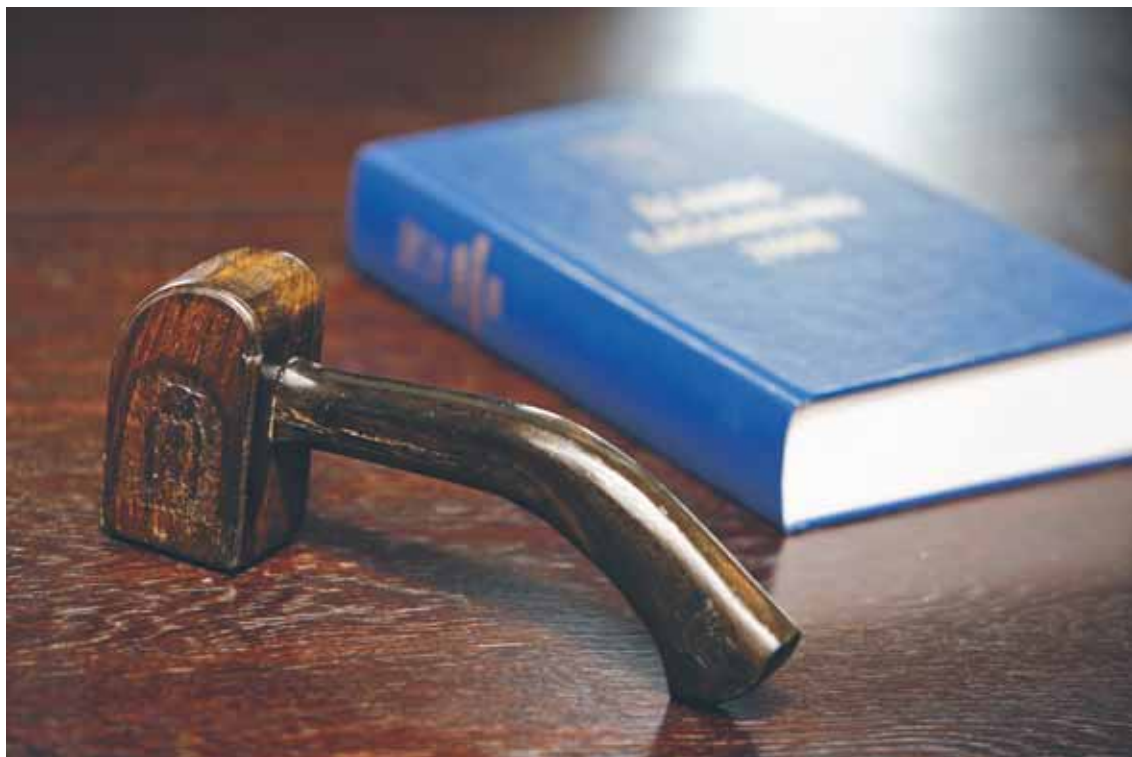
Ett internationellt populärvetenskapligt miljösymposium hålls årligen på Åland. Det första symposiet hålls enligt planerna 2011.

Internationell spetskompetens inom miljöforskningen deltar. Symposiet kompletteras med kulturella evenemang som ökar intresset. Symposiet ska inte leda till uppgivenhet och domedagskänsla, utan till optimism, vi-känsla och förbättringsiver.

Förenkla och rationalisera – inför en senat för hela Åland!

// Åland är
minst sagt
överorganiserat. //

Dagens Åland med lagting och 16 kommuner är för överorganiserat. Inför i stället en senat som styr hela Åland på ett kostnadseffektivt sätt och med helhetens bästa för ögonen! Eller välj en mildare öppningsmodell där man går in för gemensam styrning av till exempel grundskolan och den sociala sektorn.

MÅL:

Bättre service för
mindre pengar

PROBLEM:

• Partipolitik och personlig
vinning är viktigare än
sammhälsmålen.

Helhetssynen brister i
planering och utnyttjande
av samhällsatsningar,
det märks bland annat i
byggande och utnyttjande
av skolor och barndagvård.

Tydliga mål saknas.

Det är brist på
tillräckligt starka och
karismatiska ledare.

Dagens kommungränser
begränsar samarbetet.

Jörgen Strand

Anders Eriksson

Lars Porko

Edgar Vickström

- Åland med sina 16 kommuner, flera kommunalförbund och med sitt lagting och sin landskapsregering är idag minst sagt överorganiserat, säger Lars Porko.

- Vi har levt över våra tillgångar och vi måste se till att vi använder våra finansiella resurser på ett optimalt sätt. Då är egen beskattning en helt central fråga men även en rationaliserad och förenklad förvaltning, säger Anders Eriksson.

- Åland har flera hundra förtroendevalda organ och den offentliga sektorn är stor, den sysselsätter 37,1 procent av den arbetsföra befolkningen på Åland mot 26,3 procent i Finland. Utvecklingen av ålderstrukturen på Åland - år 2020 beräknas närmare en fjärdedel vara över 65 år - visar att en reform av förvaltningen behövs för att spara pengar och göra den effektivare eftersom det blir allt färre som ska försörja fler. Kommunernas sammanlagda skuldbörda uppgår i dag till över 50 miljoner euro trots att vi länge levt i en högkonjunktur och cirka 20 procent av kostnaderna går till administration, säger Jörgen Strand.

Heliga kor till slakt

Ett förslag är att bilda en senat där man säkerställer en regional spridning bland ledamöterna och senaten skulle ersätta de nuvarande folkvalda

församlingarna - det vill säga kommunfullmäktigen och lagting. Vidare skapas en enda förvaltning som leds av senaten.

- Det är ett radikalt förslag men om vi vill få till stånd verkliga förändringar måste också de heligaste korna slaktas, konstaterar Lars Porko.

- Vi måste inse att vår framtid inte kan vinnas genom att förvalta det vi har idag. Redan våra förfäder insåg det. En del emigrerade och skapade sig sin framtid utomlands medan andra köpte eller byggde segelskutor och fartyg och sökte upp affärerna där de fanns. Nu måste vi göra samma sak med politik och förvaltning, tillägger han.

Mer parodi än när demokrati

Edgar Vickström betonar att självstyrelsen ger oss möjligheter att förenkla administrationen och byråkratin. Dagens system är inte när demokrati utan snarare en parodi som ger upphov till onödiga kostnader och "en massa dumheter", säger han.

Dumt är det bland annat då familjer "kör baklänges" för att komma till daghemmet. Det ska givetvis gå att lämna sina barn i ett daghem som ligger längs vägen till jobbet även om det som i dag räkar ligga i en annan kommun. Det ska inte heller vara så att en kommun klär sig i säck och

aska om en familj i behov av särskilt stöd flyttar in medan champagnekororna flyger i luften i den kommun som familjen flyttat från.

- Människor trivs i överblickbara och lätt förståeliga miljöer. Om vi förenklar trivs ålänningarna bättre och vi lockar hit nya driftiga människor. På det sättet håller vi hela tiden en positiv spiral igång. Förenklingar är många gånger lätta att skapa, man låter bara bli att sätta upp hinder. Det tydligaste exemplet är säkert platt källskatt på alla personliga inkomster och slopandet av samtliga avdrag i personbeskattningen, säger Vickström.

Inte helt enigt

Alla deltagare i Tankesmedjan var inte redo att helt skriva under senatsmodellen och en av dem, Jarl Danielsson, uttrycker sig försiktigare. Danielsson vill förvisso se en rationalisering av förvaltningen, men den ska ske stegvis.

- Vi måste hitta en modell som är effektiv utan att det lokala beslutsfattandet omintetgörs, säger han.

Jörgen Strand säger att det finns olika modeller att diskutera, det viktiga är att man tar tag i frågan fort som möjligt.

- En början är att införa en gemensam styrelse för grundskolan och en för den sociala sektorn.

En sund livsstil hör hemma på en grön ö

På ett grönt Åland går man också in för ett hälsosamt leverne – äter och dricker med måtta och motionerar regelbundet. En framtidsvision: Den som uppfyller vissa hälsokriterier får ett skatteavdrag!

En hälsosam och sund livsstil hör till visionen om ett grönt Åland – men i dag lever vi inte så sunt som vi borde, säger Danne Sundman.

- Samhället borde lägga sig i mer hur vi mår, dels propagera mer för ett sunt liv, dels komma med stimulerande morötter, säger han.

Han föreslår en tänkbar morot – ett skatteavdrag för dem som lovar att följa ett hälsoavtal med vissa kriterier och som genomgår en årlig "besiktning" där man till exempel kontrollerar vikt och vissa blodvärden.

Vanliga värden uppskattas

Det småskaliga Åland har redan många fördelar när det gäller barnomsorg, skola och äldreomsorg och vi ska bygga vidare på det vi har, det anser Gyrid Högman.

Bra service i närmiljön är ett bra argument för att locka tillbaka utflyttade ålänningar och helt nya ålänningar.

- Vissa värden är eviga oavsett vilken generation man tillhör. När man frågar dagens elever i lyceet vad de önskar sig som 40-åringar får man svar som känns igen – de vill ha familj och en bra bostad, gärna nära havet. De vill ha bra barnomsorg och skola och de hoppas få vara friska och kunna leva i en ren natur. Många vill bo utanför Åland en tid men sedan flytta tillbaka.

Slopa hembygdsrättskrånge!

Madeleine Nordström, för närva-

rande utflyttad ålänning i Stockholm, säger att Åland måste bli mer välkomnande om man faktiskt vill locka tillbaka dem som flyttat bort. Att hembygdsrätten går förlorad efter fem år ökar inte direkt viljan att flytta tillbaka.

- Den som är född och uppvuxen på Åland borde få behålla sin hembygdsrätt livet ut, säger hon.

Ett första steg på väg mot den linjen kunde vara att inte räkna studieåren utanför Åland, då många av praktiska skäl skriver sig på studieorten, som frånvaroår.

"Nä, om du bara vill flytta tillbaka så ordnar det sig nog" säger en del men den inställningen protesterar Madeleine mot.

- Åland kan inte konkurrera med höga löner och bra karriärmöjligheter utan med andra värden som närhet till naturen och en trygg uppväxtmiljö.

Men då ska man inte krängla till åter- och inflyttningen utan i stället göra allt för att underlätta den. Högt på listan står också tillgång till ett attraktivt boende – det är ett viktigt vapen i konkurrensen om nygamla och helt nya ålänningar!

// Vissa värden är eviga oavsett vilken generation man tillhör. //

Statyn "Grön kvinna med ring" av Timo Solin står utanför Mariebad i Mariehamn.

KAPITALFÖRSÖRJNING

Plocka russinen ur EU-kakan!

• Affärer och politik går hand i hand och Ålands politiska aktörer och vårt näringsliv måste göra sig betydligt större än vad vi är genom att vara hyperaktiva i allt som berör EU. På den marknaden finns kapitalet och oändliga affärsmöjligheter för alla. Vår marknad måste öka, vi inte kan försörja oss

och vårt samhälle bara med att hugga ved åt varandra.

• Åland borde ha en eller flera fullfjädrade EU-byråkrater som kan och hinner sätta sig in i de finansieringsmöjligheter som EU erbjuder men som ofta går oss förbi på grund av bristande insikter.

Aktiva näringsidkare hinner inte hitta alla russin i EU-kakan, det ska andra göra för dem.

• Om Åland lyckas skapa en attraktiv och stimulerande miljö för entreprenörer och företagare får man också in kapital.

• Blås nytt liv i den forna partsrederitanken när många mindre ägare slår sig ihop kring ett gemensamt projekt och samlar in behövligt kapital. Den lokala förankringen är viktig för engagemanget och exempelvis fler vindkraftverk kan finansieras på detta sätt.

Roger Nordlund

Fostran till kreativt tänkande ska inledas redan på daghem och skolor

Uppfostra, uppmuntra och finansiera framtida företagare och entreprenörer och skapa prestige kring rollen som företagare/entreprenör! Man måste våga ta risker för att nå framgång och man måste även få misslyckas.

Åland kan visa fina exempel på kraftfullt och lyckat entreprenörskap, på idéer som förverkligats i framgångsrika företag som till och med vuxit över Ålands gränser – bland dem färjerederierna och Chips-koncernen.

Men ett problem kan skönjas – de gamla entreprenörerna börjar bli mätta och får få nya trängs i startfällorna. Åland lider lite av fat cat-syndromet, säger bortaälningen Magnus Lundberg. En mätt och nöjd katt jagar inte, den går inte ens på nya upptäcktsfärder.

- En ekonomisk kris kan vara en vändpunkt. Då tvingas man se nya möjligheter. En fet katt mår bra av att det ibland är tomt på faten, säger han.

Redan i dagisåldern

Om man verkligen vill ha fler entreprenörer som utvecklar nya idéer och startar företag måste man skapa ett klimat som är gynnsamt för dem.

- Börja redan på daghemmen, utveckla och uppmuntra det kreativa tänkandet. Stöp inte alla i samma form! Bland mina jämnåriga är det gårdagens "problembarn och bråkstakar" som är de kreativa och de nyskapande, säger en annan i tankesmedjan, Johan Mörn.

Tå inte käl på den entusiasm som finns med byråkratiskt krångel utan uppmuntra och stöd dem som vill försöka satsa på något nytt och gör det byråkratiska så enkelt som möjligt.

Nya företag behöver pengar för att komma igång och mer riskvilligt kapital behövs. Man måste också inse att misslyckanden hör till under resans gång.

- Åland behöver mer av den amerikanska synen där en konkurs ses som en erfarenhet och en tillgång snarare än ett misslyckande. Då skulle nog fler åländska

företag se dagens ljus, säger Olof Hägerstrand och han tillägger:

- En kurs i enterprenörsskap borde vara obligatorisk både på högstadiet och på gymnasialstadiet.

Professur i entreprenörskap

Magnus Lundberg drar paralleller till Uppsala där han bor och verkar i dag. Där har affärsmannen Anders Wall sponsorerat en professur i entreprenörskap vid Uppsala universitet och där delas årligen priser ut till unga företagare med nya idéer.

- Det är ett sätt att entusiasmera och uppmuntra unga att se nytta och möjligheter i entreprenörskapet och att skapa prestige kring rollen, säger Lundberg.

Johan Mörn ser ett lovande frö i den åländska skolvärlden – satsningen i Godby högstadieskola på olika uppfinnarprojekt till tävlingen TekNatur.

- Mer sänt, säger han.

Bra klimat

Jan-Erik Mattsson säger att samhället måste ha en positiv grundsyn om man vill få fram bra entreprenörer. Åland bjuder enligt honom redan på ett entreprenörsvänligt klimat med bland annat rådgivning och ekonomiskt stöd i olika former till dem som vill starta eget och samma sak säger företagaren Olof Hägerstrand.

- Det gäller bara att fler goda och internationellt gångbara idéer kläcks och att det finns folk som vågar satsa, säger Hägerstrand.

Jan-Erik Mattsson säger att Åland kunde göra mer för att skapa en egen riskkapitalfond om landskapet hade skatteinstrumentet i sin hand. Då kunde exempelvis en del av skatten på aktieförsäljning öronmärkas för en riskkapitalfond.

Olof Hägerstrand

Johan Mörn

Jan-Erik Mattsson

Magnus Lundberg

Skapa en enhetlig bild av Åland

Bilda bolaget Visitaland Ab som ser till helheten och vänder sig till både besökare, inflyttare och investerare och tillsätt en varumärkesminister som ser till att bilden av Åland utåt följer en gemensam linje.

Åland har mycket, kan mycket och gör mycket – men det syns inte alltid utåt. Ett exempel: Hur många av alla miljoner passagerare, som årligen åker med Viking Line, vet att rederiet har sitt huvudkontor i Mariehamn och att det grundats av ålänningar?

- Det finns ingen gemensam plattform i dag. Visserligen används Ålands flagga ibland på olika sätt men en flagga är inte särskilt originell, den sticker inte ut på något sätt, säger Patrik Ekblom i Tankesmedjan.

Viktiga steg i bygget

Ett varumärke byggs inte över en natt, det krävs ett långsiktigt arbete där man är överens om målen.

Tankesmedjan har listat följande viktiga steg i det regionala varumärkesbyggandet:

- förankring
  - se till att varumärket har ett brett stöd
- konsensus
  - få människor att uppleva att de varit delaktiga i utarbetandet av varumärket
- implementering
  - alla människor ska representera varumärket. Det krävs uthållighet och samordning för en lyckad implementering.

Eva-Jo Hancock, en annan medlem i Tankesmedjan med stort engagemang för varumärket Åland, vill se ett gemensamt affärsdrivande bolag, till exempel Visitaland Ab, som står för kommunikationen utåt – både till besökare, inflyttare och investerare. I dag nås dessa grupper, som kan ha ett intresse av Åland, mest av spridda och uppdelade skurar istället för en fungerande helhet.

- Vi behöver fler inflyttare och fler skattebetalare men det ska vara enkelt att kontakta Åland. Den som vill flytta hit borde samtidigt få besked både om arbetsmarknaden, om boendemöjligheter och om skolor och dagvård.

Bolaget ska drivas affärsmässigt, då får man in ett mer drivande arbetssätt, och ha tydliga mål och göra tydliga avstämningar.

- Åland är ännu en oslipad diamant med ett so-vande varumärke. Vi tror det kanske inte själva men Åland är lite känt till exempel i Sverige. När man frågar en svensk vad han eller hon vet om Åland får man alla möjliga svar – att det bor en miljon där, att ålänningarna talar finska och ligger nära Helsingfors.

- Om man hört något om Åland är det ofta att landskapet stänger ute folk, att det är svårt att bosätta sig och etablera sig här. Vi har med andra ord en otrolig utmaning att skapa ett välkomnande Åland!

// Åland är ännu en oslipad diamant med ett so-vande varumärke. //

Eva-jo Hancock

Patrik Ekblom

Satsa på grön trädgårdsturism!

Grön trädgårdsturism kan bli en ingrediens i varumärket Åland. Åland kan bli en plats dit alla som är intresserade av trädgårdar och design vallfärdar – skaran är redan stor och köpstark och den växer hela tiden!

Eva-Jo Hancock vill göra Mariehamn till den gröna trädgårds-

staden. Hon vill skapa en park där man jobbar med den lokala floran och där det maritima och närheten till havet bildar basen. Designer bjuds in som regelbundet skapar sina egna utställningar eller installationer i parken så att det alltid är intressant för besökarna att återvända.

Parken kan ge intressanta kringeffekter som en årligen återkommande trädgårdsmässa.

- Man kan också satsa på grön rehabilitering, trädgårdsarbete har visat sig ha en läkande effekt för bland annat utbrända, säger Eva-Jo Hancock.

”Viktigt att alla är med på tåget”

Ålands landskapsregering 2007 tillsatte tankesmedjan Vision Åland 2017. Nu får den sittande landskapsregeringen med lantrådet Viveka Eriksson i spetsen ta emot tankesmedjans testamente.

- Det är positivt att företrädare för olika branscher lagt ner tid och engagemang för att formulera framtidsvisioner för vårt Åland, säger hon.

Nu har smedjan tänkt till, nu återstår det konkreta arbetet om målen ska nås 2017 och då är det viktigt att alla är delaktiga och att jobbet görs tillsammans på alla plan – inom politiken, näringslivet och den tredje sektorn.

Flera initiativ för att skapa ett grönt Åland i ett blått Östersjön är redan vidtagna och nuvarande landskapsregering har också valt hållbar utveckling som en ledstjärna för sitt arbete. Nu gäller det att gå vidare.

- Alla har en roll att spela om vi ska lyckas konkretisera de visioner som nu lagts fram. Ett brett engagemang och samförstånd behövs för att vi ska nå målen, säger lantrådet Viveka Eriksson.